הנושא את האשה. נשאת הבעל חייב במזונותיה. סלקא דעתין דלא מיחייב דכיון דיש לה מזונות מאחר כאילו התנה עמה על מנת שאין לה עליו מזונות קמ"ל: **והן** נותנין לה דמי מזונות. מיצטריך ס"ד דלא פסקו אלא כל זמן שלא נשאת: **והיא** ניזונת מנכסים משועבדים.

מע"ג דלעיל (דף נח: ושם) תניא תמשה גודין מן המשומרכיס המקבל עליו לזון את בת אשתו למ"ד בהניחקין (גיטין נא.) קטנין לחוד טרפה לא קשיא מידי דהכא משום קטנה ולמ"ד כתובין בעינן מוקי לה בשקנו מידו ות"ת למ"ד קטנין מע"פ אין כתובין אמאי לא חשיב להו קטנה למזון הכנות דהוי עד דתבגרן ומיהו מן האב אין קשה כל כך דלא ידעינן כמה בנות יהיו לו לפיכך אין קטנין אלא האמין שעבדוה) א) בהיא שעתא קטנין מינהו עד דתבגרן:

אי דלא אמר להו אתם עדיי מאי טעמא דרבי יוחנן. הוה ליה למפטריה אי משום אדם עשוי אלא להשביע את עצמו: **דאמר** ליה חייב אני לך מנה בשטר. דאלימא מילתא דשטרא לרבי יוחנן ומשיבא הודאה מע"ג דלא אמר אתם עדיי ולא מיירי כשכתב לו חייב אני לך מנה ואתם תתמיו דהיינו הוצאת עליו כתב ידו וגובה לכולי עלמא מנכסים בני חורין ולא מיירי נמי כשכתב לו אני פלוני חייב לך מנה דהא נמי כאתם תתמיו דמי ומע"ג דברים מגילתא מוכיח בגט פשוט (ב"ב דף קסז.) דיכול לאתוס ולא חיישינן דלמא משכח לה אינים דלא מעלי וכתיב מאי דבעי אתם ודאי לא גבי כלל הוצאל ואינו מכתיבה אחת דחייב אני לך מנה כתב האי אינים דלא מעלי. מ"ר: **חייב** לזונה חמש שנים מאי לאו כי האי גוונא. דאי בשטר גמור מה אדם חייב ומע"ג דלא הוי שטר גמור גבי ממשעבדי דאית ליה קלא:

תא

אצלי אזונה אלא מוליך לה מזונותיה [ט]למקום שאמה וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות [י]ניסת הבעל נותן לה מזונות והן נותנין לה דמי מזונות [יא]מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין והיא ניזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב [יב]הפקחים היו כותבים ע"מ שאזון את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי: **גמ'** אתמר האומר לחבירו חייב אני לך מנה [יג]רבי יוחנן אמר חייב ור"ל אמר פטור להו אתם עדיי מ"ט דר"ל דקפטר אי דלא אמר להו אתם עדיי מ"ט דרבי יוחנן דקמחייב לעולם דלא קאמר להו אתם עדיי והכא במאי עסקינן [יד]דא"ל חייב אני לך מנה בשטר רבי יוחנן אמר חייב אלימא מילתא דשטרא כמאן דאמר להו אתם עדים דמי ר"ל אמר פטור לא אלימא מילתא דשטרא תנן הנושא את האשה ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים מאי לאו כי האי גוונא לא

דשטרא. הוא"ל ובפני עדים מסר לו: **מאי לאו כי האי גוונא.** [מה עדות יש לה לאחר זמן בדבר זה לאו כי האי גוונא] שמוסר לה שטר בפני עדים וכתוב בו פלוני קבל עליו כך ואין שם לא קנין ולא חתימה דאי הוה שטר חתום בידה מאי למימרא: לא

בלאותיה קיימין תני הנא קמיה דרב נחמן זינתה הפסידה בלאותיה קיימין א"ל אם היא זינתה כליה מי זנאי תני לא הפסידה בלאותיה קיימין אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי מנחם סתימתאה אבל חכמים אומרים זינתה לא הפסידה בלאותיה קיימין: אם מתחלה נשאה כו': אמר רב הונא אילונית אשה ואינה אשה אלמנה אשה גמורה אילונית אשה ואינה אשה הכיר בה יש לה כתובה לא הכיר בה אין לה כתובה אלמנה אשה גמורה בין הכיר בה בין לא הכיר בה יש לה כתובה ורב יהודה אומר אחת זו ואחת זו אשה ואינה אשה הכיר בה יש לה כתובה לא הכיר בה אין לה כתובה מיתיבי כנסה בחזקת שהיא כן ונמצאת שהיא כן יש לה כתובה הא סתמא אין לה כתובה לא תימא הא סתמא אין לה כתובה אלא אימא כנסה בחזקת שאינה כן ונמצאת שהיא כן אין לה כתובה אבל סתמא מאי אית לה אדתני בחזקת שהיא כן ונמצאת שהיא כן יש לה כתובה לשמעינן סתמא [ט] וכ"ש הא ועוד תני כנסה בידוע ונמצאת בידוע יש לה כתובה בנסה סתם אין לה כתובה תיובתא דרב הונא רב הונא [ט]מתני' אטעיתיה הוא סבר מדקא מפליג באילונית ולא קמפליג באלמנה מכלל דאלמנה אפי' בסתמא נמי אית לה ולא היא כי קתני לה לאלמנה אפלוגתא דאילונית קאי:

הדרן עלך אלמנה ניזונת

הנושא [א]את האשה ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים [ב]ניסת לאחר ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים לא יאמר הראשון לכשתבא

כלאותיה קיימין. בלאות שהן קיימין לא הפסידה: **זו דברי רבי מנחם.** הא סתמא דתני תנא קמיה דר"ג הפסידה ר' מנחם אמרה דסתימתאה הוא הרבה משמועותיו נשנו סתם במשנה ובברייתא: **אשה ואינה אשה.** פעמיים היא כאשתו פעמים אינה כאשתו: **אלמנה.** לר"ג: **כחזקת שהיא כן.** שהודיעתו שהיא אלמנה: **הא סתמא.** הוה ליה לא הכיר בה: **אין לה.** תיובתא דרב הונא: **כחזקת שאינה כן.** שהטעתו ואמרה לו לא נתקדשתי לאדם מעולם: **אבל סתמא.** שלא התנה עמה ומיהו לא הכיר בה יש לה: **כנסה בידוע.** שהיא אלמנה: **מדקא מפליג באילונית.** דאם מתחלה נשאה נשאה לשם אילונית יש לה: **כי קתני לה לאלמנה.** וקאמר יש לה כתובה: **אפלוגתא דאילונית קאי.** לאחר שחילק באילונית ופירש הכיר בה יש לה כתובה שנאה לאלמנה אלא וקאמר אף אלמנה נמי שהכיר בה ונשאה לשם אלמנה יש לה כתובה:

הדרן עלך אלמנה ניזונת

הנושא את האשה. לזון את בתה. שהיה לה מאיש אחר: **נשאת.** האם לאחר שגירשה הראשון: **לכשתבא אצלי.** כלומר אם הייתי מקיים את אמה הייתי זנה: **כנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין.** ולא ממשועבדים דתנן (גיטין דף מח:) אין מוציאין לאכילת פירות ולשכח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים: **והיא ניזונת.** אותה הבת: **שהיא כבעלת חוב.** שיש לה עליהן שטר מזונות: **כל זמן שאת עמי.** ולא אם אמות או תמותי או אגרשך: **גמ' אי דאמר להו.** לשומעין: **אתם עדיי.** שאני מודה לו: **מאי טעמא דר"ל דפטר.** הא אנן תנן בסנהדרין (דף כט.) עד שיאמרו הודה לו אלמא הודה בפני עדים חייב: **אי לא אמר להו.** לשומעין אתם עדיי: **מאי טעמא דרבי יוחנן.** הא קיימא לן התם בסנהדרין ולריך שיאמר אתם עדיי: ה"ג **לעולם דלא אמר להו אתם עדיי והכא במאי עסקינן בשטרא.** שמסר לו שטר בפניהן וכתוב בו אני חייב לך מנה ואע"פ שכתב ידו הוא הואיל ולא אתם פטור. והא דתנן (כ"ב קעה:) הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין כגון שאתם בו אני פלוני לויתי מנה מפלוני כדמוכח בפרק האשה שנתאלמנה (לעיל כא.) דאמר אביי לכתוב אחתימת ידיה אחתפא אבל אמגילתא לא מאי טעמא דלמא משכח ליה כו' ותנן הוציא עליו כתב ידו כו' אלמא בחתימת ידיה קמיירי אבל הכא הכי כתב ליה חייב אני לך מנה ולא אתם בו: **אלימא מלתא דשטרא.** הואיל ובפני עדים מסר לו: **מאי לאו כי האי גוונא.** [מה עדות יש לה לאחר זמן בדבר זה לאו כי האי גוונא] שמוסר לה שטר בפני עדים וכתוב בו פלוני קבל עליו כך ואין שם לא קנין ולא חתימה דאי הוה שטר חתום בידה מאי למימרא: לא

הודאה בשטר כיון שהשטר אינו חתום י"ל השטיתי בך ור"י סבר כיון שע"י כתיבה הודה לו ומסר לו אותה הכתיבה בפני עדים אלימא מלתא דשטרא כמאן דאמר א"ע ופלוגתיה הויא בין שהודה לו על מה שהיה מחויב לו מקודם לכן ובין שהודה לו על מה שלא הי' מחויב לו מקודם לכן אלא רוצה לשעבד עצמו בכך. אבל אין הלכה כר"י אלא כשרוצה להודות לו על מה שהוא מחויב לו מקודם לכן אבל אם אינו מחויב לו ורוצה להתחייב לו מכאן ולהבא א"י עד שיקנו ממנו כמו שמוכיח מדברי ר' גידל דלקמן) ואי קשיא ממאי דתנן בגט פשוט הוציא עליו כת"י שהוא חייב לו גובה מנכסים ב"ח אין זה דומה לזה שאותה הכתיבה אינה הודאה אלא עדות שהלוהו וכיון שעל סמך אותה הכתיבה ליהודו כריבתו ככתיבת עדים דמיא אצל ב"ח ואילו הלוהו בפני עדים כלום צ"ל א"ע גם עכשיו נמי שכתב בכת"י אין צ"ל א"ע אבל זו הכתיבה אינה [אלא] הודאה שמודה לו כי הלוהו (לו עכשיו אלא) מקודם לכן וכיון שהלוהה לא על סמך

הכיר בה כיון לא הכיר בה י"ל כתובה ור"י אמר א' זה אשה ואינה אשה הכיר בה י"ל כתובה לא הכיר בה א"ל כתובה ואקשי' ליה לר"ה ואסיקנא דר"ה מתני' אטעיתיה הוא סבר מדקמפליג באילונית ולא קמפליג באלמנה מכלל דאלמנה אפילו בסתמא נמי י"ל ולא היא כי קתני לאלמנה אפלוגתא דאילונית קתני לה ואם לא הכיר בה אין לה כתובה ודוקא כתובה הוא דל"ל לאילונית אם לא הכיר בה מפני שמקחו מק"ש אבל גיטא בעי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. עיין בערך ל"ד בס"ה:

פרק שנים עשר

הנושא את האשה ופסקה עמו שיזון את בתה ה' שנים חייב לזונה ה' שנים נשאת לאחר ופסקה עמו שיזון את בתה ה' שנים חייב לזונה ה' שנים לא יאמר הראשון לכשתבא אצלי אזונה אלא מוליך לה מזונותי' במקום שהיא אמה וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא א' זונה וא' נותן לה דמי מזונות נשאת הבעל חייב

עין משפט נר מצוה

א א מי' פכ"ג מהל' אישות הלכה ח ופי"ח מהל' ממכירה הלכה טו ח סמג לאוין פפ טוש"ע אה"ע סי' קיד סעיף ג ועור ת"מ סי' כז:

ב ב מי' פכ"ג מהלכ' אישות הלכ' ח טוש"ע אה"ע סי' קיד סעיף ח:

ג ג מי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף י:

ד ד שם ב"מ טוש"ע שם סעיף יא:

ה ה ו מי' פי"ל מהל' ממכירה הל' טו טוש"ע ח"מ סי' מ סעיף ג:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה והיא וכו' בהיא שעתא קטינין מינהו עד דתבגרן. עי' לעיל דף נ: בתוס' ד"ה ומאי עליה וכו' בסה"ד ודו"ק:

תוספות רי"ד

כרשות של בעל והם שלו קנסוהו כשלה לשלם לה אף ע"ג דליתנהו ולדידה כדידיה פי' נ"מ שברשותה הן קנסוה כשלו דאע"ג דאיתנהו לא משלם לה וכ"ז הוא להיפך כדי לקלקל נשואין וקם ליה מתני' הכי הממאנת והאילונית אין להן בלאות דנכסי צ"ב אם נאבדו (אבל אלמנה לכ"ג דיש לה כלי בלאות שהיא ככל הנשים ואם אבדו נצ"ב שלה חייב באחריותן) והשני' אין לה בלאות דנ"מ אע"ג דאיתנהו. אבל אלמנה לכ"ג אמרי' ביבמות (דף פח) דר"ל בלאות שהיא ככל הנשים (ור"ל ככל הנשים) וזה שקוראים אותן כלי בלאות מפני שדרך הבגדים להיות בלים ואינן חדשים כעת שהביאתם מבית אביה (נמצא לפי דברי הגאון שהממאנת והאילונית בין בנכ"מ בין בנצ"ב אי דאיתנהו אידי ואידי א"ל ואי דלית נהו אידי ואידי ל"ל אבל בשני' בנכ"מ בין איתנהו בין ליתנהו ל"ל ובנצ"ב בין איתנהו בין ליתנהו אית לה כך משמע הפסק של גאון. אבל הרב פירש השטה בענין אחר והפסק בין בממאנת בין האילונית בין השניה בין בנכ"מ בין בנצ"ב אי דאיתנהו כלהו אית להו ואי דליתנהו כלהו ל"ל. ומאי דתנן במתני' ולא בלאות כגון דליתנהו (וכ"ז) [והיינו] שאין הבעל חייב לקנותן לה ואין לחלק בין נכ"מ לנצ"ב אבל מה שבפניה נוטלת ויוצאת) ואם מתחילה נשאה לשם אילונית וכו'. אמר ר"ה אילונית אשה ואינה אשה הכיר בה י"ל בתובה ככל הנשים לא הכיר בה א"ל כתובה. אלמנה אשה גמורה בין

הגהות הב"ח

(א) גמ' סתמא יש לה כתובה וכ"ש:

מוסף רש"י

מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין. המשא את האשה ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים ויגיעה נתון חמש שנים ונשאת לאחר ופסקה עמו כמו כן, חייב לזונה חמש שנים, אחד זה ואחד זה נותן לה דמי מזונות, מתו בנותיהן ניזונות מנכסים בני חורין, כדקתני מתניתין אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים, והיא. אותה בת אשתו, ניזונית מנכסים משועבדים (גיטין נא.).

תוספות רי"ד (המשך)

במזונותי' והם נותנין לה דמי מזונות מתו בנותיהן ניזונות מנככ"ח והיא נזונית מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב הפקחים הי' כותבים ע"מ שאזון את בתך כ"ז שאת עמי. פי' [בנותיהן] ניזונות מנכסי ב"ח כדתנן בהניזקין אין מוציאים למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תה"ע והיא ניזונית מנכסים משועבדים כדאמרן לקמן בשקנו מידו: איתמר האומר לחבירו חייב אני לך מנה ר"י אמר חייב ר"ל אמר פטור ה"ד אי דא"ל אתם עדי מ"ט דר"ל דפטר ואי דלא א"ל אתם עדי מ"ט דר"י דאמר חייב לעולם דל"א א"ע והב"ע כגון דא"ל מנה אני חייב לך בשטר. פי' הדיבור הזה שהודה לו לא בפה הודה לו אלא בשטר כתב לו כי אני חייב לך מנה ומסרו בידו וכ"י היא לו לראיה שהודה לו שר"י אמר חייב אלימא ליה מלתא דשטרא כמאן דא"ל אתם עדי דמי ור"ל אמר פטור לא אלימא מילתא דשטרא ולא כמאן דא"ל א"ע דמי (והרב אומר אפילו כ' לו מכ"י אפילו אם מסרו לו ביגו לבין עצמו ליכא מאן דפליג שהוא כשטר חתום בב' עדים אצל בני חורין ופלוגתא דר"י ור"ל פי' בשכ' לו ע"י השטר מנה אני חייב לך ומסר לו אותה הכתיבה בפני ב' עדים והשטר אינו חתום בחת"י העדים. ר"ל סבר מ"ל הודאה בפה מ"ל

לא בשטרי פסיקתא. התם והכלה פוסקין תנאים שביניהם בשני עדים והעדים חותמים עדות גמורה. ומ"מ מ"כ מאי למימרא מיטטריך כגון דליכא קנין אלא דברים ומשמעינן דכרב גידל דלא בעי קנין: **לברר לו כהן.** שלא יתנו לכהן אחר: **אי הכי.** דטעמא משום שיעבודא דאורייתא הוא והוה ליה כמעיד עדים וחותמים אמאי אין בנו פדוי: **שמא יאמרו פודין.** את הכבור בשטרי חוב שיש לו על אחר ומסרו לכהן בפדיונו דאתי למימר מה לי האי שטרא ומה לי האי שטרא ואנן תנן במסכת בכורות[1] אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות וילפינן לה התם מקרא בפרק יש בכור לגאולה: **לאחר חיסוי שטרות.** תמת חתימת העדים כתוב פלוני ערב והוא מודה בדבר: **נוכח מנכסים בני חורין.** המלוה מן הערב ולא מנכסים משועבדים כיון דלאחר חיתום השטר הוא הוא לה כמלוה על פה: **אליבא דבן גנם כולי עלמא לא פליגי.** כלומר בהא שפיר קאמרת דר' יוחנן כרבי ישמעאל ולא כבן גנם דמודה רבי יוחנן לבן גנם פטור דהשתא ומה ערב דשיעבודא דאורייתא הוא דכתיב[1] אנכי אערבנו (בראשית מג) כי ליכא עדים פטור כ"ש כה"ג: כי ברבי ישמעאל וריש לקיש דאמר כבן גנם אליבא דבן גנם כ"ע לא פליגי כי

לא בשטרי פסיקתא וכדרב גידל[6] דאמר רב גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך[3] עמדו וקידשו[4] קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה תא שמע[5] כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים ובנו אינו פדוי שאני התם דמשועבד ליה מדאורייתא אי הכי אמאי כתב כדי לברר לו כהן אי הכי בנו אמאי אינו פדוי כדעולא[7] דאמר עולא דבר תורה פדוי לכשיתן ומ"ט אמרו בנו אינו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות אמר רבא כתנאי[8] ערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חורין אמר לו בן גנם אינו גובה לא מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים אמר לו למה אמר לו הרי שהיה חונק את חבירו בשוק ומצאו חבירו ואמר לו הנח לו ואני אתן לך פטור שלא על אמונתו הלוהו לימא רבי יוחנן דאמר

תא שמע כתב לכהן שאני חייב כו' חייב ליתן לו חמש סלעים. השתא סלקא דעתין דהאי חייב משום שנתחייב לו ונשתעבד ע"י השטר ולהכי בנו אינו פדוי ומשני שאני התם דמשועבד ליה מדאורייתא פירוש להכי יכול הכא להתחייב ע"י השטר שיש עליו קלת שעבוד אבל במקום דליכא שעבוד לא מצי למשתעבד בשטרא: **חייב** ליתן לו חמש סלעים. ובכי האי גוונא מיירי דאי לא הכי מאי קמ"ל דמיחייב: **לברור** לו כהן. אפי' במיירי כהונה מיירי דמסתמא קנה בלא כתיבה כדמוכח בשאלתי כל הגט (גיטין ל.) ומיהו צריך כתיבה דלא ליהדר ביה והוה מצי לשנויי שכתב לו משום דלא לימא ליה פרעתי הוא"ל ובשטר גמור מיירי: **אי** הכי בנו **אמאי אינו פדוי.** כלומר הוה ליה למימר דליהוי פדוי לכשיבא ליד כהן דהכי דקודם שבא לידו דינא הוא דאינו פדוי דליכא עליה אלא שעבוד בעלמא מ"מ כשיגיעו לידו אמאי אין בנו פדוי ובברייתא משמע דאינו פדוי לגמרי: **אמאי** אינו פדוי כדעולא כו'. ומ"ת עולא לית ליה דרבי יוחנן דאמר מייב דאיטטריך ליה לפרושי טעמא משום שלא יאמרו פודין בשטרות וי"ל דאיטטריך לפרושי הכי משום דמיירי בכל ענין אפילו כתב לו שאני חייב לו ה' סלעים לפדיון ואפי' לא כתב לו הכי סתמא דמילתא לפדיון בנו הוא דקאמר ועלעולא לית ליה דר' יוחנן. מ"כ: **כתנאי** ערב היוצא אחר חיתום שטרות. ולא חתם עצמו היטב אלא ואני ערב בעלמא כעין שלמעלה והשתא משמע הכא דערב היוצא אחר חיתום שטרות מיחייב משום דחשיב כמודה שנעשה ערב נשעת מתן מעות וקשה לרבי דלא משמע הכי בסוף פ"ב דגיטין (דף כא. ושם) דאמרינן התם בעי רמי בר חמא היו מוחזקין בטבלא שהיא שלה וגבו כתוב עליה והרי היא יוצאה מתחת ידו כו' מהו מי אמרינן אקנוי אקנויי ניהליה או דלמא כו' ובעי למיפשט דבא מערב היוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין אלמא דחייב משום דשיעבד נפשיה כשחתם עצמו בשטר ומשום הכי פשיט שפיר דהא האי שטרא כשחתם בו הערב לאחר זמן כבר היה מסור למלוה והיאך נכסי הערב משועבדין בו והא בעינן ספר מקנה אי לאו דאקנייה ניהליה מלוה לערב וחתם והדר מסר ניהליה ואי מטעם הודאה מיחייב מ"כ לא צריך שיהא קנוי לערב ואומר רבי דלעולם מחמת הודאה מיחייב והכי פשט רבא דאי אמרת בשלמא בעלמא קני כה"ג משום הכי מיחשב הודאה דאלימא מילתא דשטר וחשיבא הודאה אלא אי אמרת בעלמא לא מיחייב כה"ג אם כן הכא נמי לא אלימא מילתא דהאי שטרא ולא חשיב הודאה. מ"ר (א): **אליבא** דבן גנם ב"ע לא פליגי. פירוש רבי יוחנן לא מצי סבר כבן גנם ותימה לר"י דהואיל ובן גנם פליג אדרבי יוחנן דלא חשיב ליה הודאה מנא ליה לרבי יוחנן דרבי ישמעאל סבירא ליה כותיה דהא בשאלתי ב"ב (דף קעו.) ב)אמר רבי יוחנן גופיה חלוק היה רבי ישמעאל אף בחנוק ודלמא דוקא בחנוק הוא דפליגי דרבי ישמעאל סבר משעבד נפשיה ובן גנם סבר דחנוק לא משעבד נפשיה אבל בהודאה ל"פ כלל דמודה רבי ישמעאל דאינה הודאה ונראה לי דיש לדקדק מדקתני ריש"א ערב היוצא אחר חיתום שטרות ואי לא פליג רבי ישמעאל בהודאה לא הוה ליה למיתני הכי אלא הוה ליה למימר דערב אלא בשעת מתן מעות משתעבד נפשיה אלא הא קמשמע לן דאפילו תמצי לומר דלא מיחייב משום דלא משעבד נפשיה הואיל ולא הוי בשעת מתן מעות מכל מקום מחמת הודאה מיחייב וכי תימא ומנלן דבחנוק פליגי דלמא בהא דוקא פליגי יש לדקדק מדקאמר רבי ישמעאל למה השיב לו הרי שהיה חונק ואם תמצי לומר דמודה רבי ישמעאל בחנוק דלא מיחייב מ"כ היכי קאמר ליה למה לא יתחייב משום דמעכשיו הוא דמשעבד נפשיה ושוב שמעתי מר' כדברי ור"ת מפרש כולה סוגיא בלא הודאה שלא היה חייב לו כלום מתחלה והא דקאמר חייב אני לך מנה בשטר גמור שחתמו היטב ברוצה להשתעבד ולהתחייב לו מנה בשטר זה ובהא פליגי רבי יוחנן סבר אלימא מילתא דשטרא לאקנויי ביה בשטר זה כמו שהודה בפני עדים ואין הדמיון טוב אלא מידי דנקט לעיל דאמר להו אתם עדי נקט נמי הכא כמ"ד להו אתם עדי דמי ואין לתמוה היכי משתעבד בשטר זה הא אין מטלטלין נקנין בשטר דיש לומר דהואיל וטרח למכתב שטרא גמר ומשעבד נפשיה שהרי אפילו באמירה בעלמא יש דברים שנקנים כדקאמר בסמוך ועוד דשמעינן ליה לרבי יוחנן בהזהב (ב"מ דף מט.) הנותן מתנה מועטת לחבירו קנה אע"פ שלא הגיע לידו דגמר ומקני הכא נמי מתוך שטרא ליתנם בשטר בכה"ג גמר ומקנה ומסיק כתנאי ערב היוצא אחר חיתום שטרות וחתם עצמו היטב אני פלוני בן פלוני ערב ומעכשיו הוא משתעבד ועכשיו אתיא שפיר דהיא דגיטין (דף כא. ושם) אבל לפי' הקונטרס דמטעם הודאה לא כתב בו אלא ואני ערב ומסר לו השטר בפני עדים ופליגי בן גנם ורבי ישמעאל אי הוא הודאה אי לאו ואם תאמר אמאי לא הוי שיעבוד בזה השטר בעדי מסירה י"ל דלא חשיב האי שטר לאשתעבודי ביה כיון שאין כתוב בו שם הערב אלא כתיבתו דכיון שאין מוכיח מכתיבתו שהוא מסרו לא מצי לאשתעבודי ביה וא"ת אמאי נקט אחר חיתום שטרות ה"ה קודם חיתום שטרות דהוו מיפלגי וי"ל דלהכי נקט אחר חיתום דקודם חיתום אין רגילות לכתוב לשון גרוע אבל לאחר חיתום דרגילות הוא לכתוב לשון גרוע בשטר משום שהלוואה כבר נעשית ולפי' ר"ת למיירי בשטר גמור ליכא למימר דהא דנקט לאחר חיתום משום דקודם חיתום גבי לכ"ע אפי' אלא בשעת מתן מעות דהא בן גנם כרים לקים ולדידיה לא מצי לאשתעבודי בשטרא אלא להכי נקט לאחר חיתום דאז מוכחא מילתא דלאחר מתן מעות היה אבל קודם חיתום מוכח מילתא דקודם מתן מעות הוא ובהא מודה בן גנם דמשתעבד אבל לאחר חיתום פליג דמוכחא מילתא דלאחר מתן מעות הוא דאי קודם מתן מעות הוה להו לאקדומי לחיתום אלא לא יכלו להקדימו וכ"ת משום הא ליכא הוכחה דלהכי לא הקדימו לחיתום דלא ליגבי ממשעבדי שהרי ג)אי הוה קודם מתן מעות הוה ליה לפרושי אי נמי למיכתב הערבות בלא וא"ו דהיכא דלא כתב וא"ו לא קיימי העדים עליה אלא מלתא בחפי נפשה הוא כדמסיק בב"ב בסופו (דף קעו.) (ב) ד)וקשה לפי' ר"ת הואיל ומוקי להאי כתיבת ערבות שהוא שטר גמור להתחייב בו כשמוסר לו בפני עדים מהיא טעמא שמחוייב שום דבר יתחייב לו שיעבוד נכסים נמי ע"י עדי מסירה כמו אם לוה ממנו דעדי מסירה מפקי ליה לקלא כדמוכח בכמה דוכתי ור"ת הביא ראיה לדבריו מירושלמי דרבי יוחנן וריש לקיש אמרי בכה"ג שלא נתחייב לו קודם לכך דפריך במה נתחייב זה לזון את בת אשתו לא כן אמר רבי יוחנן ורשב"ל הכותב שטר חוב לחבירו בחזקת שהוא חייב ונמצא שאינו חייב אינו חייב לו כלום ואף על פי שלפי הירושלמי קשה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן אין לחוש דבכמה דוכתי פליג אגמרא שלנו:

ניתנו

מסורת הש"ס

א) מ"ק יח: קידושין ט:. ב) [עי' בתוס' לעיל נג. ד"ה השתא ובתוס' דלקמן קט. ד"ה בתנאי], ג) בכורות נא., ד) [שם נא.], ה) גיטין נא. ב"ב קעה:, ו) [דף נא.], ז) [עי' חיטיב סוגיא דב"ב קעג:], ח) [עי' בתוס' שם ד"ה והלכה], ט) [ע"ל אי הוה בשעת מתן מעות ה"ל לפרושי כו'. רש"ל], י) [ע"ל וקשה לר"י לפירוש הקונטרס הואיל ומוקי לה כו'. רש"ל].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בתנאי הד"א עם ד"ה אליבא: (ב) שם ד"ה אליבא. וקשה לפי' הקונט' הואיל ומוקי לה לתאי:

מוסף רש"י

בשטרי פסיקתא. התנאים שביניהם ותמנון שפוסקים זה לזה (קדושין ט:). הן הן הדברים הנקנין באמירה. אלא קנין, שהקידושין הן גמר הדבר, דבהכיא הנאה דקא מתחתני אהדדי גמרי ומקני (שם). כתב לכהן שאני חייב לך חמש סלעים. משום פדיון בנו (בכורות נא.). גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות. אפילו אין נותנין לוס, אי נמי בשטר שיש לו על חבירו (שם נא.). ערב היוצא אחר חיתום שטרות. לאחר שנתחתם השטר כתב הערב כתב ידו ואני ערב (גיטין כא.). גובה. המלוה ממנו, מנכסים בני חורין. אבל לא ממשעבדי כיון דליכא שטר בעדים ליה קלא והוה ליה כמלוה על פה (שם) כיון דלא חתימי עדים על הערבות, והוא הדין לערב בלא שטר לאחר מתן מעות (רשב"ם ב"ב קעה:).

עין משפט נר מצוה

ו א מי' פכ"ג מהל' אישות הל' יג ופ"ו מהל' זכיה הל' יז טוש"ע אה"ע סימן נא:
ו ב מי' פי"ח מהל' בכורים ה"ז טוש"ע יו"ד סי' שה סעיף ד:
ז ג מי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' ט סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ד:

תוספות רי"ד

כתיבה זו הלוהו אלא בינו לבינו בלא דבר ועכשיו בא להודות לו כך הוא אם הודה לו בכתב כמו שהודה לו בפה ולא אלימא הודאת כתיבתו מהודאת פיו דכת"י הוא כאילו הודה לו בפני עדים דמי אבל לא אלימא כמ"ד להו אתם עדי וקי"ל דר"ל ור"י הלכתא כר"י. עיין בערך נ"ב בס"ה:

קב: הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות

ניתנו ליכתב או לא ניתנו ליכתב. פי׳ משום דסתם קנין לכתיבה עומד שמא משום הכי ניתנו ליכתב דכי קנו מידו דמי וקשה דמאי קפריך מהכא דאין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם הא מדעת שניהם כותבין דלמא הכי קאמר הא מדעת שניהם כשאומר לו לכתוב וקמ״ל דאין כותבין בסתמא והיה מפרש רבי דמשמע ליה להש״ס אין כותבין אלא מדעת שניהם היינו בידיעת שניהם ששניהם נתרצו בדבר בידעו גמר הפסיקה אבל לא ידעו בכתיבה דומיא דהך דלעיל מייה כותבין שטר לוה אע״פ שאין מלוה עמו דהיינו אע״ג דאין יודע עכשיו מן הלוואה כלום וכותבין שטר למוכר אע״פ שאין לוקח עמו דהיינו אע״פ שאין הלוקח יודע בסתם כלום ואין כותבין שטרי אירוסין אלא מדעת שניהם מדעת גמר הפסיקה הא מדעת שניהם כותבין אף בלא ידיעת השטר נמי (ו): **הכא** במאי עסקינן בשקנו מידו. הוה מלי לשנויי בדכתב ליה ור״ח ור״ת מפרשים ניתנו ליכתב ניתנו לגבות ע״י כתיבה דווקא או לא ניתנו ליכתב שאף בלא כתיבה תקנו לה קנין אימיביה הפיקתין היו כותבין מדקתני כתיבה ס״מ בעי כתיבה דלא קני באמירה בלא כתיבה ואין כותבין שטרי אירוסין ונשואין נמי מדקתני כתיבה ס״מ בעי כתיבה דלא קני באמירה בלא כתיבה והשתא לא גרסינן הא מדעת שניהן כותבין וברוב ספרים אינו ת״ס והיא ניזונת מנכסים משועבדים אלמא דכותבין דאי אין כותבין אמאי הוה גביא ממשעבדי דס״ד דכך הוא רגילות כל שעה לכתוב לה ומשני בשקנו מידו כלומר דבלא כתיבה יכולין לגבות מן המחוברין והכא כך אירע הדבר שהקנה לה: **רבה** ורבינא אמרי מקודשת. תימה דלרבינא דאמר מקודשת מיבעי ליה לאוקמה להיא דאין כותבין שטרי אירוסין בשטרי פסיקתא ואם כן מאי קמיבעיא ליה נעיל דברים הללו ניתנו ליכתב תפשוט ליה מהך: **תא** שמע מתו בנותיהם נזונות. תימה אמאי לא מייתי הך מעיקרא מקמי דמייתי הכא דהפקתין דהכא נשמע תחלה במשנתנו וי״ל שכן דרך הש״ס משום דאי הוה מייתי הך מעיקרא והוה משני בשקנו מידו תו לא הוה מלי למפרך מהכא דהפקתין דאיכא לאוקמה נמי בשקנו מידו): **הב״ע** בשקנו מידו. כפ׳ המזקין (גיטין דף נא. ופס) מוקי לה דמשמע דגיטין בשקנו מידו והכא דמקנו מידו אייבי ולפי מאי דמשמע דגיטין דלמאן דלא בעיא אלא קנו מידו ובעא בשלא קנו מידו

מאי למקום שאמה שמעת מינה בת אצל האם לא שנא גדולה ולא שנא קטנה: לא יאמרו שניהם וכו': [א]ההוא גברא דאוגר ליה ריחיא לחבריה לטחינה לסוף איעתר זבין ריחיא וחמרא אמר ליה עד האידנא הוה טחיננא גבך השתא הב לי אגרא א"ל מיטחן טחיננא לך סבר רבינא למימר מתניתין לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות א"ל רב עווירא מי דמי התם חד כריסא אית לה תרתי כריסתא לית לה הכא מצי א"ל טחון וזבין ואותיב [ב]ולא אמרן אלא דלית ליה טחינא לריחיא אבל אית ליה טחינא לריחיא כגון זו [ג]כופין אותו על מדת סדום: **מתני'** אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה [ד]אמרה אי אפשי לזון מבית אבא יכולין היורשין לומר לה אם את אצלנו יש ליך מזונות ואם אין את אצלנו אין ליך מזונות אם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים זנין אותה והיא בבית אביה: **גמ'** [ד]תנו רבנן [ה]משתמשת במדור כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בעבדים ושפחות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכרים וכסתות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכלי כסף ובכלי זהב כדרך שמשתמשת בחיי בעלה שכך כתב לה [ו]ואת תהא יתבת בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מגר ארמלותיך בביתי תני [ז]רב יוסף [ח]בביתי ולא בבקתי אמר רב נחמן [ט]יתומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדרבי אסי א"ר יוחנן [י]דא"ר אסי אמר ר' יוחנן [יא]יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא משתעבדי לה מחיים הכא משתעבדי לה מחיים אמר אביי [יב]נקיטינן מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו תניא נמי הכי [יג]מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו ולא עוד אלא אפילו היא אומרת הניחוני ואבננו משלי אין שומעין לה בעי אביי [יד]שיפצה מאי תיקו: אמרה אי אפשי: וליתבו לה כי יתבה התם מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא [טו]ברכת הבית ברובה וליתבו לה לפי ברכת הבית ה"ג אמר רב הונא לשון חכמים ברכה לשון חכמים עושר [טז]לשון חכמים מרפא ברכה הא דאמרן עושר דתנן [יז]המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה [יח]ואם היה פקח שוכר את מקומו מרפא דתנן [יט]לא ילעום אדם חטין ויניח על גבי מכתו בפסח מפני שמחמיצות ת"ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהרו בכבוד אמכם נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי: הזהרו בכבוד אמכם: דאורייתא היא דכתיב [כ]כבד את אביך ואת אמך אשת אב נמי דאורייתא היא דתניא [כא]כבד את אביך ואת אמך [כב]את אביך זו [כג]אשת אביך ואת אמך זו בעל אמך [כד]וי"ו יתירה לדבות את אחיך הגדול [כה]הני מילי [כו]מחיים אבל לאחר מיתה לא: נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה: מאי טעמא [כז]כל בי שמשי הוה אתי לביתיה ההוא בי שמשא אתאי שבבתא קא קריה אבבא אמרה אמתיה שתיקו דרבי יתיב כיון דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים: יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי: סבור מינה בהדין עלמא הוא דקאמר כיון דחזו דקדים ערסייהו לערסיה אמרי שמע מינה לההוא עלמא הוא דקאמר והאי דאמר הכי דלא ליתבו מילתא הואי להו ועד האידנא נמי זכותו דרבי הוא דאהניא להו אמר להן [כח]לחכמי ישראל אני צריך נכנסו אצלו חכמי ישראל [כט]אמר להן אל תספדוני בעיירות והושיבו

[א] ההוא גברא דאוגר ליה ריחיא לחבריה לטחינה לסוף איעתר זבין ריחיא וחמרא אמר ליה עד האידנא הוה טחיננא גבך השתא הב לי אגרא א"ל מיטחן טחיננא לך סבר רבינא למימר מתניתין לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות א"ל רב עווירא מי דמי התם חד כריסא אית לה תרתי כריסתא לית לה הכא מצי א"ל טחון וזבין וחמרא לחבריה לטחינה לסוף איעתר זבין ריחיא וחמרא אמר ליה עד האידנא הוה טחיננא גבך השתא הב לי אגרא א"ל מיטחן טחיננא לך סבר רבינא למימר מתניתין לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות א"ל רב עווירא מי דמי התם חד כריסא אית לה תרתי כריסתא לית לה הכא מצי א"ל טחון וזבין ואותיב ולא אמרן אלא דלית ליה טחינא לריחיא אבל אית ליה טחינא לריחיא כגון זו כופין אותו על מדת סדום: **מתני'** אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך אלא זנין אותה ונותנין לה מדור לפי כבודה אמרה אי אפשי לזון מבית אבא יכולין היורשין לומר לה אם את אצלנו יש ליך מזונות ואם אין את אצלנו אין ליך מזונות אם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים זנין אותה והיא בבית אביה: **גמ'** תנו רבנן [ב]משתמשת במדור כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בעבדים ושפחות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכרים וכסתות כדרך שמשתמשת בחיי בעלה בכלי כסף ובכלי זהב כדרך שמשתמשת בחיי בעלה שכך כתב לה [ג]ואת תהא יתבת בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מגר ארמלותיך בביתי תני [ד]רב יוסף [ה]בביתי ולא בבקתי אמר רב נחמן [ו]יתומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדרבי אסי א"ר יוחנן [ז]דא"ר אסי אמר ר' יוחנן [ח]יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא משתעבדי לה מחיים הכא משתעבדי לה מחיים אמר אביי [ט]נקיטינן מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו תניא נמי הכי [י]מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו ולא עוד אלא אפילו היא אומרת הניחוני ואבננו משלי אין שומעין לה בעי אביי [יא]שיפצה מאי תיקו: אמרה אי אפשי: וליתבו לה כי יתבה התם מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא [יב]ברכת הבית ברובה וליתבו לה לפי ברכת הבית ה"ג אמר רב הונא לשון חכמים ברכה לשון חכמים עושר [יג]לשון חכמים מרפא ברכה הא דאמרן עושר דתנן [יד]המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה [טו]ואם היה פקח שוכר את מקומו מרפא דתנן [טז]לא ילעום אדם חטין ויניח על גבי מכתו בפסח מפני שמחמיצות ת"ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהרו בכבוד אמכם נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה: מאי טעמא [יז]כל בי שמשי הוה אתי לביתיה ההוא בי שמשא אתאי שבבתא קא קריה אבבא אמרה אמתיה שתיקו דרבי יתיב כיון דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים: יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי: סבור מינה בהדין עלמא הוא דקאמר כיון דחזו דקדים ערסייהו לערסיה אמרי שמע מינה לההוא עלמא הוא דקאמר והאי דאמר הכי דלא ליתבו מילתא הואי להו ועד האידנא נמי זכותו דרבי הוא דאהניא להו אמר להן [יח]לחכמי ישראל אני צריך נכנסו אצלו חכמי ישראל [יט]אמר להן אל תספדוני בעיירות והושיבו

[ג] כלומר מהו שתשפך וכן פי' ר"ח: **ברכת** הבית ברובה. פי' ר"ח כגון הא דתמרינן (שבת דף קכב.) גר לאחד גר למאה וכן כל כהאי גוונא אין נותנין [ד] מזונן

[ה] בכמה מקומות (שבת פו: ובתענית כה. כל היכי דתני בי שמשי הוינו ערב שבת ולא שמעינן טעם). **אל תספדוני בעיירות.** רגיני הקדוש לוה לא בניו, כשמוליכו לא תרוני למקום קטרמי, דהוא מת בלפורי וקבורתו בנית שערים, אל תספדוני בעיירות קטנות שתעבדו עליהן, אלא בכרכים גדולים, דאיכא אינשי טובא ומכנפי מעיירות נמי להתם (סנהדרין מח.).

[ו] ודחוק שא"י להשתמש עם היתומים ואין לה מדור דאדעתא דמפקא להו לזילותא לא כתב לה אמר ר"נ יתומים שקדמו ומכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש [ז] מדר"י אר"ל אר"נ יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו התם לא תפיס מחיים הכא תפיס מחיים אמר אביי נקיטינן מדור אלמנה שנפל אין היורשים חייבים לבנותו ולא עוד אלא היא אומרת הניחו לי ואני אבנינו משלי אין שומעים לה פירוש דכיון דנפל פקע שיעבודה. בעי אביי שפצה מאי פי' שורוצה לשפץ ולהחזיק (הבדק) [הבית] שלא יפול מהו תיקו וכל תיקו דממונא לקולא אצל המחזיק הלכך אינה רשאי לשפץ אלא יפול ויפקע שיעבודה (לפי פתרון הגאון הבית הנאמן בחזקת היתומים לפיכך אין האשה יכולה לשפץ אבל הרב פי' שהבית הוא בחזקת אלמנה ויכולה לשפץ): אמרה אי אפשי לזון מב"א וכו' וליתבו לה כי יתבו התם מסייע ליה לר"ה דאר"ה ברכת הבית ברובה פי' ברוב ב"א מתמעטת הוצאה שיותר צריך אדם יחידי למזונותיו ממה שצריך אם יתחבר עם אחרים. וליתבו לה לפי ברכת הבית אה"נ והא דתני אין לה מזונות הצריכים ליחיד אבל כפי שצריך לפי רוב בני הבית יהבו לה:

[ט] לפנינו בגמ' הגירסא אר"ש אמר ר"י יתומים שקדמו וכו' התם לא משתעבדי לה מחיים הכא משתעבדי לה מחיים וגירסת רבינו התם לא תפיס מחיים נ"ע.

מסורת הש"ס

[א] [ב"ב יב: וש"נ]. [ב] [תוספתא פי"א]. [ג] [נעיל נב:, ד] [שם נד.]. [ד] [מגמות מז: סוטה כח: ב"ב קמ., ו] [עיין פירש"י בעירובין ה. ד"ה נקטינן]. [ו] [תוספתא פי"ב ב"ב קמד:]. [ז] נדרים כב. עירובין סד:, [ח] ב"ב פד:. [ט] [ב"ב לט:, [י] [בב"ר יו"ד פו"ם ר"מ אימת על נכון מה"ל את אבנך לרבות אשת אבנך את אמך לרבות בעל אמך וי"ו יתירה דיאת אמך לרבות אמיך הגדול], [יא] [מנהדרין מו., [יב] [נ"ל אמר ז"ה וקדמו], [יג] [ועי' רש"י שבת פו: ד"ה וליעבלו וכו' וע"ע רש"י תענית כה. ד"ה בי שמשי], [יד] [וע"ע תוס' ב"ב קמד:].

תורה אור השלם

[א] כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:

שמות כ יא

גליון הש"ס

גמ' **את אביך זו אשת אביך.** עי' גכוכות דף ו' ע"א תוס' ד"ה וד"ש: **שם** ה"ם מחיים. עי' רשב"ם ב"ב דף קלא ע"ב ד"ה ואמר אגל כמי הגעל וע"ש: **שם** כל בי שמשי הוה **אתי לביתיה.** והיה נראה בנגדי תמוהים שהיה לוכם בשנת יפוטר את רבים בקרים היום ולא בשאר מתים שהם חפצים ממלות כי לדיקים חיים ופוטרים בקרים. ספר תמידים סי' מתשכ"ו: **שם** **להבני ישראל אני צריך.** עי' מדרש רבה פ' ויחי:

הגהות הב"ח

(א) תד"ה ולא אמרן כו'. עמון וזבין וטחון ואותיב כו':

תוספות רי"ד

וכן לא יאמרו שניהם וכו': ההוא גברא דאוגיר ריחיא לחבריה לטחינה פי' שיטחין בו בשכרם כל מה שצריך לו לביתו לסוף איעתר זבין ריחיא וחמרא א"ל עד האידנא הוה טחיננא גבך השתא הב לי אגרא דטחינה סבר רבינא למימר היינו מתני' דתנן אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות א"ל ר"ש מי דמי התם חדא כריסא אית לה תרי כריסתא לית לה אבל הכא מצי א"ל טחון וזבין (טחון) ואותיב פי' באותו שקנית הטחון בשכרה לאחרים וכאותו שהשכרת הטחון ותותיב (כריסך) [בביתך] כפי התנאי וה"מ היכא דלא שכיחא טחינה לריחיא אבל היכא דשכיחא טחינה לריחיא כגון זה כופין על מדת סדום: **מתני'** אלמנה שאמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשים יכולים לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנים אותך ונותנים לה מדור לפי כבודה אמרה אי אפשי לזון מבית בעלי אין היורשים יכולים לומר לה אם אם את אצלנו י"ל מזונות אי אין את אצלנו אל מזונות ואם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והן ילדים זנין אותה והיא בבית אביה: תנינא להא דת"ר משתמשת במדור [כדרך] שנשתמשה בחיי בעלה בכרים וכסתות כדרך שנשתמשה בחיי בעלה שכך כתב לה. כל ימי מיגר אלמנותיך בביתי [ואת תהא יתבא וכו'] תני ר"י בביתי ולא בביקתי פי' אם הבית צר

עין משפט נר מצוה

יג **א** ב מיי' פ"ז מהל' שכירות הלכה ח טור ש"ע ת"מ סימן שיח:

יד **ב** מיי' פי"ח מהלכות אישות הלכה ד סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע מ' לד סעיף ו:

טז **ד** מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ח:

יז **ה** מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

יח **ו** מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ד:

יט **ז** מיי' פי"ט שם הל' יט סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סימן קיב סעיף יד:

כ **ח** ט מיי' פי"ח שם הלכה ג טוש"ע שם סימן לד סעיף ג:

כא **י** מיי' פ"ג מהלכות מכירה הלכה ו ז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן קלח סעיף ה:

כב **יא** כ מיי' פ"ה מהלכות ממון ומקח הלכה יט סמג לאוין עט טוש"ע ח"מ סימן תסו סעיף ח:

כג **יב** ל מיי' פ"ו מהלכות ממכירה הל' טו סמג עשין קיב טוש"ע י"ד סי' רמ סעיף כח:

כד **יג** מ מיי' שם טוש"ע שם סעיף כב:

כה **יד** נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף כד:

מוסף רש"י

מדת סדום. זה נהנה חה לא חסר (ב"ב יב.) שלי שלי, דלמילו מידי דלא חסר ביה לא מהני לחבריה (ערובין חמ.) כדתנן (אבות פ"ה מ"י) האומר שלי שלי שלך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום (רשב"ם ב"ב קסח.). **כל ימי מיגר ארמלותיך.** כל ימי משך אלמנותיך (לעיל נב.). **בביתי ולא בבקתי.** אם יש לו בית כופין את היורשין לתת לה מדור לפי כבודה ואין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך שם, אבל אין לו בית אלא ביקתא בעלמא, צריך לו וקנין ולשון ביקתא בי עקתא (שבת עז:) יכולין לומר לכי מאצלנו, דאת מהא יתבא בביתי כתב לה, ולא בביקתי (לעיל נד.). **יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין.** דתנן (לקמן קח: וב"ב קלט:) מי שמת והניח בנים וכנות, נזון שהנכסים מרובין הבנים יהבו והבנות חוזו, נכסים מועטין הבנות חוזו והבנים יאכלו על הפתחים, וקדמו ומכרו קודם שבאו הבנות לב"ד והעמידום ב"ד לנכסים בחזקת בנות (תוספה כאן). **מה שמכרו מכרו.** דאין מוציאין לזמון האשה והבנות מנכסים משועבדים, וכ"ש בנכסים מרובים דאמור בכתובות האחים שעבדו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין לזמונות (רשב"ם ב"ב קח.). **נקיטינן.** מסורת מאבותינו, מנהג מרבותינו (ערובין ה.). **לא ילעום.** לא יכוס (פסחים לט.). **כל בי שמשי.** לילי שבת קרי בי שמשי בכל דוכתא, מפני שבין השמשות שלו חלוק מכל ימים והולכך להזכירו